

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za vse leto..... \$6.00
Za pol leta..... \$3.00
Za New York celo leto... \$7.00
Za inozemstvo celo leto... \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sunday
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO 73. — ŠTEV. 73.

NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 29, 1922. — SREDA, 29. MARCA, 1922.

VOLUME XXX. — LETNIK XXX.

PRIPRAVE ZA STAVKO SE NADALUJEJO

PREMOGARSKI UNIJSKI VODITELJI SO POSPEŠILI SESTAVO NAČRTOV ZA STAVKO. AN TRACITNA MEZDNA KONFERENCA V NEW YORKU JE LE MALO NAPREDOVALA V SVOJIH RAZPRAVAH. PREDLOG, NAJ SE PRIČNE Z UVAŽAJEM PREMOGA, JE KOMPLICIRAL POLOŽAJ.

Dočim je bila le malo napredka in načelnik komiteja za plačilno lestvico, v odgovor na to. — Od antracitnih premogarjev se ne more pričakovati, da bi delali, ko ne vedo, kakšne plače bodo dobivali in pod kakšnimi pogoji bodo delali. Odgovornost je izključno na strani operatorjev.

Nobena izmed obet strank ne pričakuje lahke zmage, a na obet strank preverjava mnenje, da bo doči premojari vsaj začasno "na počitnice".

Iz polja měškega premoga prihajo poročila, da ne bodo tamnojni delodajalec storili nobene koraka, da uravnajo stavko, dokler se ne bo določilo plačilne lestvice za antracitne rove.

Uspeh delavskih organizatorjev, ki so bili na delu v nemških poljih ter skušali pregoroviti nemške premogarje, naj se pričudijo stavki, ne bo postal znani pred pričetkom naslednjega tedenja, kajti v soboto se cbratuje v malokaterih rovin in to je dan, določen za izbruh stavke.

Na konferenci med unijskim komitejem za plačilno lestvico ter zastopniki delodajalcev v Union League klubu se včeraj, to je v torki niti ni dospelo do definitivnih zahtev premogarjev, kajti še vedno se je razpravljalo o vprašanju pristojbin za mehanično naklapanje premoga ter enakomernih plač v vseh poljih trdega premoga. Tekom cele včerajne seje se je razpravljalo o teh vprašanjih.

Premogarji zahtevajo dvajset odstotno povrašanje plače ter povisanje enega dolarja za šifto za dnevne delave. To zahteva se je formalno predložilo, a protipredlog izdatnega skrčenja plač od strani delodajalcev bo treba šele definitivno predložiti konferenci. V unijskem glavnem stanu se je danes domnevalo, da se bodo vrči pogajanja najbrž par tednov.

Le mil protest je prišel od strani delodajalcev proti prekinjenju dela. Mnenju so, da je bil poziv na stavko, ki je bil izdan deset dni pred potekom dogovora, prenagljen.

Delodajaleci niso dali nobenega definitivnega odgovora, — je rekel Filip Murray, mednarodni podpredsednik U. Mine Workers.

SAFETY FIRST TEDEN — IN NJEGOVE POSLEDICE.

De Moines, Iowa, 27. marca. — Število nesreč in nezgod tekem Safety first kampanje, ki se je vršila tukaj pretekli teden, je presegalo število takih nesreč glede ka teregakoli drugega teden v letu.

Štirje ljudje so izgubili življene radi teh nesreč.

3000 SLUČAJEV GRIPE V OGDENSBURGU.

Ogdensburg, N. Y., 28. marca. — Zdravnički so konstatirali, da je v tem mestu nad 3000 slučajev gripe in influenze. Vse bolnišnice so prepunolnjene.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potem naše banke izvršujejo po nizki ceni, zasečljivo in hitro.

Včeraj se bili naše cene zasedle:

Jugoslavija: Karpočila na naša pošte in izplačuje "Mr. poštni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani.

300 kron ... \$ 1.20 1,000 kron ... \$ 3.80
400 kron ... \$ 1.60 5,000 kron ... \$18.50
500 kron ... \$ 2.00 10,000 kron ... \$36.20

Glavno narodno ministarstvo za pošte in telegraf v Jugoslaviji je sedaj mogelo tudi nakazoval nizko poštno poštno edinstvo v dinariju; za vsake štiri krone bo izplačeno en dinar; razmerje med dinarjem in krone ostane torej neizprenljeno.

Italija in zasečeno ozemlje: Karpočila na naše pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.

50 lir \$ 3.10 500 lir \$27.50
100 lir \$ 5.70 1000 lir \$54.00
300 lir \$16.50

Nemška Avstrija: Karpočila na naše pošte in izplačuje "Adriatische Bank" na Dunaju.

Radi velikanskih razlik v tečaju izplačujemo sedaj v Avstriji samo ameriške dolarme. Naša pristojbina za vsake posebejne nakazile do \$16.— znača 56 centov; od \$16.— do \$56.— pa \$1.— in na vsega nakazila po 2 centa od dolara.

Pri istimi pogojih izstavljamo tudi dolar-čike in podljeme ameriške dolarme v Jugoslaviji in v Italiji.

Vrednost denarja sedaj ni stalna, menja se velikimi nepriskrivljivimi razumevanji po osni istega dan kot nam posluje denar dneva v roki.

Kot generalni zastopnik "Jadranska Banka" in njenski podpredstniki imamo najboljšo izvadno ugodno pogojo, ki bodo veliko koristi na eni, ki ne se ali se bodo poslujevali naše banke.

Denar naša je posluje najbolj po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

FRANK SAKNER STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York (Advertisement)

SREČNI PSI.

Pred kratkim je umrla v Chicagu: Mrs. Sadie A. Howard, ki je zapustila svojim trem psom hiso, vredno šestnajst tisoč dolarjev. Svoji revni sestri je zapustila samo petsto dolarjev. Sestra poskuša oporoko razveljaviti. Slika nam kaže pse v oskrbi mlade deklice Dorothy Bashan Dejanja take vrste podigajo socialne borbe in to po vsem pravici.

POLOŽAJ V BELFASTU JAKO VZNEMIRLJIV

Požari izbruhnil v ulsterskem glavnem mestu. — Orange možje so morali zapustiti Donnegal.

Belfast, Irska, 28. marca. — Več požarov je izbruhnilo zgoraj danes zjutraj v različnih delih mesta.

Neka bomba je bila vržena v ljudsko množico, ki je opazovala požar v neki tvornici na Unity Street ter ranila tri ljudi.

Bucrana, okraj Domnegal, Irška, 28. marca. — Čete irske provizorične vlade so prevzale tukajne policijske barake, katere je izpraznilo kraljevo irsko orodnictvo.

Po celiem mestu so bili nabiti pozivi, v katerih se je pozivilo vse Orange ljudi, naj zapuste do večera mesto. To se je zgodilo v znamenje protesta ter kot represalija proti umoru družine MacMahon v Belfastu.

Ministrski predsedniki in državnozborski voditelji so se zbrali včeraj, da čejujo pojasnila kanclerja glede stališča vlade z oznako na sklep zavezniške reparacijske komisije. Glasijo se, da so bili vsi zadovoljni s stališčem, katero je zavzela vlada.

LANDRU POKOPAN V NE OZNACEMU GROBU.

Včeraj zvčer je bil vprizorjen neuspešen poskus, da se vpepel Masonic Hall. Ljudska množica je razbila okna ter polila petrolej po prostorih.

HERRERA POSLANIK COLUMBIJE.

Bogota, republika Columbija, 27. marca. — Olaya Herrera, znani colombijski državljan, je bil imenovan poslanikom za Združeno državo ter bo kmalu odpotoval v Washington, da prične izvrševati svoje dolžnosti. Bil je prejemi colombijski minister za zunanjne zadeve.

ZUPAN SVARI PRED MOČJO DENARJA.

Chicago, Ill., 27. marca. — Proti nevidni vladi, katero izvajajo v tej deželi gotovi finančni krog in ki predstavlja veliko nevarnost za republiko, je svaril tukaj župan Hyland iz New Yorka, ki je bil častni gost Knights of Columbus. Zupan je rekel, naj ne sklepa Amerika nikakih pogodb z drugimi silami, ki bi spravilo našo deželo v komplikacije v zadevah, v katerih niso prizadeti interesi naše dežele.

DVA ANGLEŽA HOČETA POLETETI KROG SVETA

Angleski zunanji urad je naprosil vladu Združenih držav, naj nudi vse ugodnosti letalcem.

Washington, D. C., 28. marca. — V sledi navodil zunanjega urada v Londonu je tukajšnjo angleško poslovanje naprosilo državni deželniki, naj nudi vse primerne ugodnosti bratom Sir Ross in Keith Smith, angleškima avijakoma, ki hsta polet v Združene države na svojem posnem poletu krog celega sveta.

Sir Ross, ki je s svojim bratom Keithom završil polet iz Anglije v Avstralijo pred več kot enim letom je znan avijatik. Največji polet bratov se bo pričel v Londonu dne 20. aprila in ustvari se bosta najprvi v Franciji.

Nato bosta poleteli preko Južne Evrope, Male Azije, Indije; Kitajske; Japonske in Sibirije.

Pacifik bosta preletela pri Bengalovi ožini ter bosta pristala v Alaski. Od tam bosta poleteli preko Canade v Soo, kjer se bosta obrnila južno-istočno proti New Yorku. Od tam pojedeta ob Novi Angliji do Nove Fundlandije, s katero bosta poletela preko Atlantika.

Če bo vreme ugodno, se bo vprizorilo poskus, da dosegata na Irsko direktno iz Nove Fundlandije, sledi pa tem kurz Hawkerja. V drugačnem slučaju se bosta obrnila proti Azorom, od tam na Portugalsko in nazaj domov v London.

Na poletu se bosta posluževala Vickersovega aeroplana, ki se lahko dvigne iz vode kot iz kopnega.

LLOYD GEORGE PRIPRAVLJEN STOPITI PRED SOVRAŽNIKE.

Berlin, Nemčija, 28. marca. — Kanceler Wirth je povedal ministrskim predsednikom posameznim nemškim državam ter voditeljem v državnem zboru, da bo nemška vlada informirala zavezniško reparacijsko komisijo, da mora odkloniti finančno kontrolieranje Nemčije od strani zaveznikov in tudi pobiranje novega davka v znesku šestdeset tisoč milijonov mark, kot je določila zavezniška reparacijska komisija.

Kanceler je dostavil, da je vlada prepricana, da bo nemški državni zbor odobril njeni stališči, kjer se bo v parlamentu dežiralo o tem vprašanju.

Ministrski predsedniki in državnozborski voditelji so se zbrali včeraj, da čejujo pojasnila kanclerja glede stališča vlade z oznako na sklep zavezniške reparacijske komisije. Glasijo se, da so bili vsi zadovoljni s stališčem, katero je zavzela vlada.

London, Anglija, 28. marca. — Min. predsednik Lloyd George se je vrnil včeraj v London ter ni izgubil nobenega časa, da stopi v stilu s svojimi tovariši v kabinetu in katerimi je razpravljal med drugimi stvarmi tudi o politiki, katero namerava zasledovati na konferenci v Genovi. Polna kabinetna seja se bo vrnila danes, da se bo nadalje razmišljalo o tej politiki in tudi o predlogu za zaupne, katerega se bo predložilo poslanskemu zboru prihodnji pondeljek.

Ministrski predsednik bo imel tudi konferenco z lord Curzonom, ki se je vrnil iz Pariza in sicer uspešno konferenco, tika, joče se vprašanjem Bližnjega iztoka, kajti zadeva Bližnjega iztoka bo ena glavnih, ki bodo prispele v Genovi na površje.

Nasprotniki vlade v poslanskem zboru so trdni v svojem sklepnu, da napadejo vlado prihodnji ponedeljek glede priznanja sovjetske viadze, o katerem se glasijo, da bo predstavljaleno eno glavnih točk politike Lloyd George-a na konferenci v Genovi. Nadalj se tudi glasijo, da bodo nasprotniki vlade glasovali proti zaupnici, katero se bo izrečel vladi.

Kar se tiče poročil, da bo Winston Churchill resigniral, če bo vstrajal Lloyd George pri svoji zahtevi, da se prizna sovjetsko vlado, se je avtoritativno izjavilo, da ne more biti nobenega vprašanja glede resignacije Churchillja radi srečanja s predsednikom.

Pozicijonaleem, naj čakajo do nedeljka in to kljub trditvam Robert Cecilu, da ima poslanski zbor pravico vedeti, o čem se bo razpravljalo ob tej prilikai.

— Mi vsi vemo kaj se bo zgodilo, — je rekel Sir Donald McLean, drugi voditelj opozicije. — Ministrski predsednik bo prišel semkaj ter izvedel velik upliv, katerega ima v zboru in se predno bo dehal dolgo trajala, bo osebnost ministrskega predsednika glavno vprašanje dneva.

Lord Cecil je grmel proti vsem vojnima konferencem, o katerih je rekel, da ni še nobena teh konference proizvedla ničesar dobre.

— Kaj pa ona v Washingtonu? — ga je vprašal polkovnik Ward.

— To je bila edina, katere se ministrski predsednik ni vdeležil, — je rekel lord Robert, precej začuden.

Stevilne poskuse se je vprizorilo v poslanski zboru, ki strančni članovi opozicije, da dobe od Mr. Chamberlaina posameznosti glede vprašanj, o katerih se bo razpravljalo na konferenci v Genovi, a vse zmanj. Chamberlain načrtuje, da bo zavlačevanja ter zasedovanja brezplodne politike napram Turčije.

Nato se je pričelo razpravljati o vprašanju Bližnjega iztoka in tem deželom debata je lord Percy dolil vlado zavlačevanja ter zasedovanja.

— Kaj pa ona v Washingtonu? — ga je vprašal polkovnik Ward.

— To je bila edina, katere se ministrski predsednik ni vdeležil, — je rekel lord Robert, precej začuden.

Nato se je pričelo razpravljati o vprašanju Bližnjega iztoka in tem deželom debata je lord Percy dolil vlado zavlačevanja ter zasedovanja.

— Kaj pa ona v Washingtonu? — ga je vprašal polkovnik Ward.

— To je bila edina, katere se ministrski predsednik ni vdeležil, — je rekel lord Robert, precej začuden.

Nato se je pričelo razpravljati o vprašanju Bližnjega iztoka in tem deželom debata je lord Percy dolil vlado zavlačevanja ter zasedovanja.

— Kaj pa ona v Washington

"GLAS NARODA"

(SLOVENIAN DAILY)

Owned and Published by
Slovenic Publishing Company
(A Corporation)

FRANK SAKSER, President

LOUIS BENEDIK, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Addresses of Above Officers:
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemni nedelj in praznikov.Za celo leta velja list za Ameriko \$7.00
za pol leta \$6.00 Za New York za celo leta \$3.50
za celo leta \$6.00 Za Inozemstvo za celo leta \$7.00
za celo leta \$1.50 Za pol leta \$3.50GLAS NARODA
(Voice of the People)
Issued Every Day Except Sundays and Holidays.
Subscription Yearly \$6.00

Advertisements on Agreement.

Dopis brez podpisa in osebnosti se ne prihaja. Denar naj se blagovoli pošljati po Money Order. Pri spremembah kraja načinovnik prosimo, da se nam tudi prejšnjo bivališče naznamo, da hitreje najdemo načinovnika.

GLAS NARODA
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876

RAZSODNIKI.

Silna premogarska stavka je pred vratmi. Delavski tajnik Davis dela načrte za spravo med premogarji in premogarskimi baroni. Dela jih pa tako, kot da bi se ne zavedal strašne istine.

Spor med premogarskimi baroni in premogarji pušča čisto vnetar. Najbrže se mu zdi, da živimo v največjem miru in zadovoljstvu.

Delavski tajnik se čisto nič ne briga za obupne napade premogarskih baronov, da bi skrčili plače in oslabili organizacijo.

V glavi se mu je posvetila misel, o kateri misli, da je dobra. In misel je rodila sklep in predlog: vsa bodoča nesoglasja med delom in kapitalom naj izravnajo strokovnjaki izvedenci. Inženirji in drugi izvedenci naj prevzamejo ulogo razsodnikov.

Koliko se inženirji in drugi izvedenci brigajo za delavska vprašanja, se je pokazalo pri zadnjem zborovanju ameriškega inštituta rudniških inženirjev. Koncem zborovanja je bila tudi sejā, koje naloga je bila preraščevanje vprašanja industrijskih odnosov.

Konvencije se je vdeležilo šesto inženirjev, dotične seje pa samo dvajset.

Pa tudi tista dvajsetorica je pokazala kaj malo zanimanja za odnošanje med delave in delodajalcem. Možje so se rajši posvetovali o svoji stroki in o načrtih, kako gmotno izboljšati svoje lastne stališče.

Niti ena beseda ni bila izrečena o preteči stavki, niti ena o strašni usodi ubogega delavca.

Veliko so se pa bavili z "ubogimi" premogarskimi baroni in njihovimi profiti.

Predsednik inženirske zveze, je rekel: — Kdor začne dandanašnji obratovati premogorov, je velik optimist.

S tem je mislil možak kapitaliste, ki vlagajo svoj kapital v premogovna podjetja.

Za delave, ki se z milostnim dovoljenjem baronov vozijo v rove in tam stavljajo na tehnico svoja življence, ni imel niti ene besede sočutja.

Edinole dividende so merilo uspeha za inženirje istako kot za kapitaliste, kojim verno služijo.

Delavski problem obstoji za izvedence edinole v vprašanju, kako bi bilo mogoče iz človeka in stroja izčrpati z najmanjšimi stroški največ moči. Čimnije so plače in čimniji so prodejci stroški, toliko več bodo lahko spravili v žep.

Inženirji ne morejo nastopati kot pravični razsodniki med delom in kapitalom.

Ker so slepo orodje kapitala, se bodo v vsakem slučaju postavili na njegovo stran.

Po slovenskih naselbinah.

Joliet, III. — V bolnišnici sv. Jožeta se nahaja Anton Kastello, bivši mirovni sodnik v La Sale, III.; moral se je podvredni operaciji po nasvetu zdravnikov. — Potem rojak John Gaspic se nahaja tudi tam že par tednov, ki je bil tudi operiran. Nadalje rojak Jerry Muhic. Tudi on se je moral podvredni nevarni operaciji. Zdaj se vsi trije počutijo mnogo boljše in skoraj zapustijo bolnišnico.

Vile rojenice so posetile družino St. Prines. — Harrison St. Prines so krepke novorojenčki.

Gospa Storklja je posetila družino rojaka Leopolda Flander in mu prinesla zalo hčerkico.

Te dni je bila povočena Elizabetha Kramarič. Odvedli so jo v bolnišnico.

Cleveland, Ohio. — 10 prodajalev mehkih pijač mora zapreti 1 aprila svoje prostore, ker so prodajali žganje.

— 19 oseb je bilo že ubitih letos od avtomobilov v Clevelandu, lansko leto pa v istem času 31.

— V eklatarskih tovarnah se dela v veliki vojni živahnost, kot kdaj prej tekem zadnjih 18 mesecev. Vse tovarne skoraj normalno

Iz Slovenije.

Iz diplomatične službe.

Za poslaniškega tajnika v Pragi je imenovan Srečko Brezigar, v Vatikanu pa Dušan Rešetar.

Zveza jugoslovanskih ženskih udruženj

je sklenila, da se vdeleži slavnosti povodom poroke kralja Aleksandra. Vdeleženku nastopajo v narodnih nošah. Vsem pokrajinskim zvezam se je razposlala okrožnica s prosajno, naj akcijo po možnosti podpirajo.

Češkoslovaško dijaštvu obišče Jugoslavijo.

Češkoslovaško dijaštvu prirediti letos več počutnih izletov in Jugoslavijo. O Veliki noči pridejo pot prvi na naš jug dijaki trgovske Šole v Banjski Bistici na Slovenskem, ki obiščejo zlasti Ljubljano, Zagreb in Beograd, da se poslujejo na naših gospodarskih in trgovinskih institucijah. Tekom potovanja obiščejo Jugoslavijo še dijaki drugih češkoslovenskih zavodov.

Poroka.

Poročil se je Borislav Kneževič, artillerijski kapitan v Mariboru, z gel. Zdenko Ulčakarjevo.

Smrtna kosa.

V Kranju je umrla trgovka gospodična Marija Pavšlar.

Pri Mali Nedelji je umrl v 89. letu starosti Martin Klemenčič, oče Ivana Klemenčiča, nadučitelja na mestni deklinski osnovni šoli v Ptaju.

V Poljčah je umrl dne 23. februarja trgovec, posestnik in župan Fran Vodenik. Zapustil je že ne 4 in 4 otroke.

V Novem Vodmatu pri Ljubljani je umrl Andrej Trškan.

Roparski umor v Mariboru.

V stanovanju finančnega svetnika dr. Ljudevita Brenečeta je bil 21 februar, dopoldne o helem dnevu izvršen roparski umor. Dr. Breneč ima v Cvetični ulici št. 21

Iz Jugoslavije.

Statistika Medjimurja.

V Medjimurju je po zadnjem ljudskem štetju vsega skupaj 174 mest z 92,024 prebivalci. Od teh je 74,432 Hrvatov, 14,413 Madžarov, ostali pa so Nemci.

Zaplenjeno zlato.

Od Sv. Ani pri Sušaku so poročali te dni, da so neki tihotape iztihotapili 12.5 kilograma zlata, pri čemer pa jih je zasačila obmejna straža. "Primorske Novine" objavljajo o zadevi naslednje podrobnosti: Dne 3. februarja sta odvetnik dr. Vanja Potočnjak iz Novega in Silvij Rubinič z Reke odpotovala z avtomobilom in Novega, kjer imata svoje posestvo. Za spremnjale sta najela nekega obmejnega vojaka, ki navadno spremlja avtomobile, ki gredo preko demarkacijske črte. Ta spremnjale pa je opazil, da stotnika v zlata v avtomobil precej zlata. Ko je avtomobil dospel na demarkacijsko črto pri Sv. Ani, je spremnjale pozval še dva obmejnega vojaka ter pozval potniku, naj gresta z njim v pisarno službočega uradnika. Sicer sta se nekoliko obotapljal, a končno sta se pokorila pozivu. Na dvorišču sta spustila zlato na tla, hoteče rešiti sebi in zlato. Vojaki pa so opazili ta manever, naškar so aretirali potnika in zaplenili zlato.

Dvignjenje potopljene ladij.

Ministrski svet je izdal neki nemški družbi koncesijo, da dvigne in Save, Drave in Donave vse vlačile in ladje, ki so bile potopljene med vojno. Polovica ladij bo pripadla družbi, polovica pa Jugoslaviji, ki vrh tega ne prevzame nobenih novčanih obveznosti.

Gradnja dveh hotelov v Zagrebu.

Močan konzorcij zagrebških bank prične tekom leta 1922 z gradnjo dveh novih hotelov, in sicer hotela "Esplanade" in hotela "Commerce" v neposredni bližini državnega kolodvora. Hoteli sta v prvi vrsti namenjena potuječim trgovcem. Za gradnjo je na razpolago 120,000,000 K.

Milwaukee, Wis. — V okraju bolnišnic je umrl rojak Anton Mavšar, ki je bolhal na živčni bolezni že štiri leta. Rojen je bil v

84,000 krov preveč je izplačal blagajnik Prve hrvatske štedionične v Zagrebu neki stranki. Opazil je svojo zmoto šele pri obračunu. Naznanil je zadevo sicer ta da so razširjali protidržavne spise.

Peter Zgaga

Ljubo zdravje zahteva da je v Ameriki prohibicija.

Tako pravijo vodni apostoli.

Da, zahteva jo ljubo zdravje profesionalnih fanatikov in sestreljencev, ki bi brez prohibicije ne mogli živeti.

Če bi ne bilo prohibicije, bi si morali na kak drugi način služiti svoj kruh.

Ker ne poznajo poštenosti, bi se s poštenim delom ne mogli obvezati pri življenu.

Jugoslavanska

Ustanovljena 1. 1898

Katol. Jednota
Inkorporirana 1. 1900

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odborniki.

Predsednik: RUDOLF PERDAN, 933 E. 185th St., Cleveland, O.

Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 106, Pearl Ave., Lorain, O.

Tajnik: JOSEPH PISLER, Ely, Minn.

Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.

Blagajnik neizplačeval smrtnin: JOH N. MOVERN, 624 N. 2nd Ave., W. Duluth, Minn.

Vrhovni zdravnik:

Dr. JOS. V. GRAHEK, 843 E. Ohio Street, N. S., Pittsburgh, Pa.

Nadzorni odbor:

MOHOR MLADIĆ, 2603 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

FRANK SKRABEC, 4822 Washington Street, Denver, Colo.

Porotni odbor:

LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.

GREGOR J. PORENTA, 2912 Beach Ave., Seattle, Wash.

FRANK ZORICH, 6217 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Zdravstveni odbor:

VALENTIN PIRI, 519 Meadow Ave., Rockdale, Joliet, Ill.

PAULINE ERMENC, 539 — 3rd Street, La Salle, Ill.

JOSIP STEZLE, 404 E. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.

ANTON CELAR, 708 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotno uradno glasilo:

"Glas Naroda".

Vse stvari tikajoče se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljke na maj se pošiljajo na glavnega zdravnika.

Jugoslavanska Katolika Jednota se priporoča vsem Jugoslavom za obilen pristop. Kdor želi postati član te organizacije, naj se zgleda tajniku blizujočega državnika J. S. K. Za ustanovitev novih društev se pa obrnite na gl. tajnika. Novo društvo se lahko vstavlja s 8 članom ali članicami.

Jugoslavija irredenta.

Straten zločin pri Spodnji Idriji.

Na izpostavljenem vedenim nasiljem, pa bilo to od strani kraljevskih karabinjerjev, od fašistov ali od reške poulične soderje. Vendar pa dospisnik s ponosom poudarja, da vse na nasilju nigo vzeva našemu življu narodne zavesti. Vedno več in vec se sliši načelje na Reki, v uradih, kavarnah, gostilnah in na ulici, povsod čujejo naso govorico, ako se tudi radi tega razvijajo najrazličnejši konflikti, pretepi in nasilja. Naši ne popuščajo, vedno samozavestnejše nastopajo in laško se trdi, da sliši danes na Reki več hrvatske in slovenščine nego pred vojno.

Usoda otoka Lastovo pod Italijo.

Na dalmatinskem otoku Lastovo, vojno je kakih 1500 prebivalcev, satnih Hrvatov. Ko so Italijani evakuirali otoka Vis in Korčulo, prejeli so skozi okno in hišo. Nudil se jim je gospodar pred kratkim umrl. V nedeljo popoldne je prišel, kakor običajno vsako nedeljo, na obisk gospodarjev brat Anton. Zdela se mu je sumljivo, da je bila hiša zaprta. Ko je pogledal skozi okno, je videl oceta z vrvjo na vratom in okviranjem ležati na tleh pri peči. Misleč, da se je prepričala kakšna nesreča, je začel

Požigalec.

FRANCOSKI DETEKTIVSKI ROMAN.

Spisal Emile Gaborian,

Za "Glas Naroda" prevzel G. P.

73

(Nadaljevanje.)

Odlčni odvetnik iz Sovterja je zopet skušal protestirati, a zamen.

Sorodstvo, — je nadaljeval Žak z glasom, ki se je tresel od včeraj, a nesrečne, ki je obiskoval zločina, ni se nadalje njen sin. Ni bilo. Od sedaj naprej stojim na svetu ter ne vidim, zakaj bi ne imel pravice razpolagati s samim seboj.

Gospod Folgat ni misil niti za trenutek razpravljal o tej točki. To bi bilo brez koristi, kajti obup ne pozna nikakega razmisleka. Rekel je le:

— Vi ste pozabili na gospodično Šandore, gospod.

Žak je zarel ter se pričel tresti, ko je izgovoril ime:

— Dionizija.

Da, Dionizija, — je rekel mladi odvetnik, — Vi pozabljate na njen pogum, njen posvečenje in na vse, kar je storila za vas. Ali morete reči, da vas je zapustila in da vas zanikuje ko je pustila na stran vse pomisleke ter preživel celo noč v tej ježi? Ona ni risikala nič manjšega kot svojo deklško čast, kajti lahko bi jo našli ali pa izdali. To je dobro vedla, a tjuh temu se ni obstavljal.

— Vi ste kruti, gospod, — se je oglasil Žak.

Nato pa je stisnil roko odvetnika ter rekel:

— Ali ne razumete, da me zopominjanju mori in da je moja beda še tem večja, ker le preveč dobri vem, kakšen blagor bom izgubil? Ali ne vidite, da ljubim Dionizijo kot ni bila še nikdar prej ljubljena nobena ženska? Ah, če l' bilo le moje življenje na tehtnici! Meni je vsaj treba delati pokoro za veliko zlo. Ona pa, — veliki Bog, zakaj sta se najni poti križali?

Ostal je za trenutek zatopljen v svoje misli in nato je dostavil:

— In kljub temu, tudi nje ni bilo včeraj. Zakaj? Brez dvoma so ji povedali vse. Povedali so ji, kako je prišlo, da sem bil v noči zločina v Valpinsonu.

— Vi se motite, Žak, — je rekel gospod Magloar. — Dionizija ne ve ničesar.

— Ali je mogoče!

— Gospod Magloar ni govoril v njeni navzočnosti, — je dostavil Folgat, — in mi smo prisili gospoda de Šandore, da je molčal. Jaz sem vstrajal pri trditvi, da imate edinole vi pravico povedati gospodični Dioniziji resnico?

— Kako so potem pojasnjuje, da nisem še na prostem?

— Tega si ne more pojasniti.

— Moj Bog, ona me vendar ne smatra krvim?

— Tudi še bi ji vi sami to rekli, bi tega ne vredela.

— In vendar je ni bilo včeraj.

— Ona ni mogla priti. Čeprav ni ona ničesar izvedela, je bilo vendar treba pojasniti stvar vaši materi. Markiza je bila dobesedno zadeta od strele. Ostala je več kot eno uro nezavestna v rokah gospodične Dionizije. Ko je prišla zopet k zavesti, so bile njene prve besede o vas. Takrat pa je bilo že prepozno, da bi jo pustil k vam.

Ko je emnili gospod Folgat ime gospodične Dionizije, je našel najbolj varno in mogoče edino sredstvo, da zlomi sklep Žaka.

— Kako bi se vam mogel kedaj primereno zahvaliti, gospod? — je rekel Žak.

— S tem, da mi obljudite, da ooste za vedno opustili usodepolni sklep, katerega ste storili, — je odrnjal mladi odvetnik. — Če bi bili krvivi, bi bil jaz prvi, ki bi rekel: — Naj bo tako — in sam vam bi dal na razpolago sredstva. Samomor bi pomenjal opranje. Ker pa ste nedolžen, nimate nikake pravice umoriti samega sebe. Samomor bi pomenjal priznanje.

— Kaj naj storim?

— Branite se. Borite se.

— Brez upanja.

— Da, cele brez upanja. Ko ste šli proti Prusom, ali ste kedaj mislili na to, da bi si razstrelili možgane? Ne. In vendar ste vedeli da so mogočnejši po številu in da bodo najbrž zmagali. Dobro, vi stojite zopet enkrat pred sovražnikom. Tudi če bi bili prepričani, da boste premagani, to je obsojeni, bi jaz še vedno rekel: — Borite se! Vi morate živeti, kajti prav de ure vaše smrti se lahko zgodi nekaj, kar nam bo onemočilo razkriti pravega krivega. Pa tudi če bi se kaj takolega ne zgodilo, bi ponavljal jaz tjuh temu: — Vi morate čakati na krvnika, da s smrtnega odra protestirate proti justičnemu umoru ter še enkrat zatrdati svojo nedolžnost.

Ko je izgovoril, gospod Folgat te besede, se je Žaku že vrnila samozavest. Rekel je:

— Na svojo čast, gospod izjavljam, da bom vstrajal do britkega konca.

— Dobro, — je rekel Magloar, — zelo dobro.

— Kaj pa je treba storiti? — je vprašal Žak.

— Predvsem — je odrnjal gospod Folgat, — hočem iznova pristeti s prisilavo, katero je pustil gospod Galpin nepopolno. Danes zvečer bova odpotovala vaša mati in jaz v Pariz. Prisel sem vas prosit za potrebne informacije ter za sredstva, da preiščem vašo hišo v Vinski cesti, da najdem prijatelja, kogorje ime ste si nadeli ter služkinjo, ki je služila pri vas.

Ko je rekel to, se je odprle malo okence in prikazal se je rdeči obraz Blanžera.

— Markiza de Boaskoran, — je rekel, — je v sprejemni sobi ter vas prosi, da prideš tjakaj kakor hitro boste končali s temo dvema gospodoma.

— Žak je postal zelo bled.

— Moja mati, — je zamrmrl. Nato pa je dostavil obrnjen proti ječarju:

— Nikarte se hoditi. Tako bom pripravljen.

Njegovo vzmemirjenje je bilo preveliko. Ni ga mogel obvladati. V sledi tega je rekel obema odvetnikoma:

— Prenehajte moramo danes tukaj. Ne morem misliti.

Gospod Folgat pa je izjavil, da bo se v isti noči odpotoval v Pariz ter je bil tudi trdno namenjen storiti to. Vsled tega je rekel:

— Naš uspeh je odvisen od naglice naših gibanj. Prositi vas moram, da mi daste takoj par informacij, katere potrebujem v svoje svrhe.

Žak je žalostno zmajal z glavo. Pričel je:

— Naloga presega vaše site, gospod.

— Kljub temu pa storite, kar vas prosi moj tovarš, — se je oglasil gospod Magloar.

Brez nadaljnega obstavljanja in mogoče tudi s tajnim upanjem, katerega ni hotel priznati niti samemu sebi, je informiral Žak mladega odvetnika o najmanjših podrobnostih svojih odnosov z grofico Klodijez. Povedal mu je, ob kateri urri je ponavadi prihajal v hiši, po kateri poti je prišla in kako je bila ponavadi oblečena. Kljub čihi so bili v Boaskoranu, v nekem predalu, katerega je Žak opisal. Nato je omenil kako bi lahko izvedel, kaj je postal iz Angleža, kogorje imena se je posluževal. Sir Francis Burnett je imel brata v Londonu. Žak ni vedel za njegov natančni naslov. Vedel pa je, da ima važne trgovske zvezze z Indijo in da je bil nekoč blagajnik v veliki trgovski hiši Gilmour in Benson.

Kar se tiče angleške služkinje, ki je bila tri leta v službi na Vinski cesti, jo je Žak vzel na slepo, na priporočilo neke agencije v nekem predmestju. Nobenega opravka ni imel z njo, razven plačati ji mezzo ter sempatata dati ji kako napitino. Le slučajno je izvedel, da se piše dekleia Suzy Wood, da je doma iz Folkstone, kjer je bil azen oče gostilničar in da je služila pred svojim prihodom v Francijo pri družini Adelphi v Liverpoolu.

(Dalje prihodnjič.)

Kultura in barbarstvo.

Pod naslovom "Le scandale de Fiume" (Reški skandal) piše August Gauvin v "Giornale des Debats" pak primeren članek o tem, kar se je zgodilo zadnjih čas na Reki.

"Dela ne peut durer" — to ne more tako trajati naprej — podvaja pisatelj, ki prenosi, kdo bi priljšči, če se bodo v Evropi tako malo spoštovali mednarodni in mednaravn dogovori, kakor so to goči od italijanske strani. Clovek bi sodil, da čim kulturnejši je narod, tem bolj zna spoštovati zakone in pogodb. Italijani se kaj radi sklicujejo na svojo kulturni in morebiti nikjer — niti pri Francozih — ne pojme kulturni bohen tudi na političnem polju svojo bojno pesem. V imenu italijanske kulture, bi se skrata vsi kulturni svet moral pokoriti — Italiji. Kaj šele mi — barbari — ki haje Italija namešča prinaša svojo kulturo. Mi barbari, — to so po mnenju Italijanov vsi narodi, ki so se nasečili nekdaj na pokrajnjih razpadajočega rimskega cesarstva — bi haje morali v svojo lastno korist sprejeti protektorat Italije in se smatrati za srčne, da nam prinese svojo kulturno, oziroma da nas napravi — kulturne. Zdaj pa samo pomislimo, kako vpitje po "barbarstvu" bi bilo, če bi naprimer naši dobrovoljni planili v Reko — tam hoteli prisiliti prebivalstvo, da se priklopijo Jugoslaviji, kar bi bilo prvi naravneje, in drugič lažje. Kajti od naše strani obvladati Reko ni težko in poleg tega bi bilo naravno, da prebivalstvo, ki je od morja odrezano, pritisita k morju. Torej tak izpad bi bil mogoč — a kako bi zatrepetali mi vsi od strahu — kaj potem. Naša vlada bi takoj storila svojo dolžnost — spomnimo se samo na Koroško — in opravičevali bi se pred vsem svetom, zaradi "neodgovornih elementov". Pa vse to bi ne zbrisalo prvega utiska in Italija bi gotovo zahtevala za Reko take meje, da bi se drugič kaj takega zgoditi ne moglo. Italijansko časopisje bi se ne moglo dovolj napisati o "slavenskem barbarstvu". In glejte — mi barbari smo vendar le boljši ljudje! Mi nismo šli na Reko, kljub temu da nas držijo v rapalski pogodbi in luči Barošem že več ko eno leto — mi smo se obvladali, oni pa ne. In med jašči so intelligentni ljudje, ki hčajo veljati za kulturne in nositi svojo kulturo s tem, da ne priznavajo tega, kar priznava vsak kulturn narod — državne pogobe.

Ako od dostačnega človeka zahajevamo, da drži dano besedo — tako hoče veljati, za častnega in spodobnega moža — moremo to temelj zahtevati od države. Italija pa danes igra ulogo sošede, ki najprej prizna in podpiše pogodbo, potem pa pošlje paglavče čez mejo, da gredo mejaš razbljat. Ali spada tak človek — ali naročnik — tak narod — v pošteno družbo? — Med temi je tudi rapalska pogodba. Ako torej Italiju ne izvrši svoje dolžnosti, ne moremo se stiti konferenci, kjer bo kultura končno zmagača nad barbarstvom da se začne v Evropi mirem razvaj na blagostanje od vojne utrujenih narodov.

Vse priprave za genovsko konferenco, posebno potovanje dr. Beneša je imelo namen zasigurati veljavnost in nespremljenljivost doseganj mirovnih pogodb. — Tak narod — v pošteno družbo? — Med temi je tudi rapalska pogodba. Ako torej Italiju ne izvrši svoje dolžnosti, ne moremo se stiti konferenci, kjer bo kultura končno zmagača nad barbarstvom da se začne v Evropi mirem razvaj na blagostanje od vojne utrujenih narodov.

Ako so to ne bo zgodilo, si bodo morali narodi pomagati sami in mi barbari ne bomo krivi, če bo vsled "kulturnega" naroda prišlo do drugačnih odločitev, — kjer se bo morda pokazalo, da je za kulturn narod mnogo bolje, da zgradi svojo državo na temelju zakonov, nego na slučajne uspehe trolip, ki prezirajo svoje in tuje zakone in tem s imenom kulturne prinašajo med svoje sosedne države.

Ali pa smo morda za take stvari že preveč — kulturni. O tem se da premisljevati in disputirati. Morebiti je pa v tem del junih! Toda tudi junashčina mora biti kulturna.

Poincarejev razgovor z novim ital. zunanjim ministrom.

Iz Pariza poročajo, da je prišel novi italijanski zunanj minister Schanzer na željo francoske vlade v Pariz, kjer se je sestal s Poincarejem. Razgovor se je vrnil v zunajan ministerstvo. Francosko časopisje poroča, da ni mogel podati Schanzer nobenih določenih izjav, ker se ni položil prisegi in reški nasprotnika, ko so naprimer na nečelovščinu inčači požigali naše domove in takoreč obvladali javno mnenje? Koliko bi dobili pri nas ljudi za Reko?

Ali pa smo morda za take stvari že preveč — kulturni. O tem se da premisljevati in disputirati. Morebiti je pa v tem del junih!

POJAKI, NAPOČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH.

Poincarejev razgovor z novim ital. zunanjim ministrom.

Zastopniki "Glas Naroda"

kateri se pooblačeni pobradi narodino sa dnevnik "Glas Naroda". Vsek zastopnik teda potrdilo na sveto cetero je prejel in jih rojakom pripisano.

Varnčna na "Glas Naroda" je:

za celo leto \$6.00; za pol leta \$3.00;

za stiri meseca \$2.00; za šest mesec \$1.50.

Sam Franciscus, Cal.

Jacob Lovins.

Deverer, Cal.

Frank Skrabec.

Urbina, Cal.

Peter Cugli, John Germ, Frank Janesh in A. Koschevar.

Malda, Cal.

Louis Costello.

Tanner, Cal.

Math. Kervaj.

Indianapolis, Ind.

Alots Rudman.

Clinton, Ind.

Lambert: Polask.

Terre, Ill.

J. Verbić, 685 Aurora Avenue.

Chicago, Ill.

Joseph Bostid, Joseph Blash in Joseph Bevila.

Illinoia, Ill.

Frank Bandich, Frank Laurit in John Zaitet.

Massachusetts, Ill.

Frank Augustia.

La Salle, Ill.

Matija Zompa.